

Νικόλαος Ζιούτας καί Δημοτική Βιβλιοθήκη Λερεβού

Ανδρέας Μακρίδης

Δημοτικό Μέγαρο Λερεβού, 24 Ιουνίου 2009

Ο Νικόλαος Ζιούτας υπήρξε η γυχή της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Λερεβού. Ο ακαταπρόσβλητος πρωτεργάτης, που υλοποίησε το όνειρο. Μέ την πνευματική του δεινότητα, τα όραματα του βωβιαχθμού, τα οποία ζωογονούσαν αδιάκοπα τις δραστηριότητές του, και την ακάματη εργατικότητα του, θεμελίωσε την ούτοπία και την ανάγκασε να μετατραπεί σε ζωντανή πραγματικότητα.

Οι πρώτες φωνές για την ίδρυση Δημοτικής Βιβλιοθήκης ακουόταναν επί 1930. Η οικονομική ανάπτυξη και πνευματική-πολιτική έκρηξη στην Λερεβό έδωσαν επιτακτικά την ανάγκη ίδρυσης Βιβλιοθήκης. Από το 1936, άρτια στην αρχή, πολύ πυκνά εν συνεχεία, οι Λερεβιανές εφημερίδες « ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ », « ΧΡΟΝΟΣ », και « ΑΠΗΘΕΙΑ » πρόβαλλαν δημοσιεύματα πνευματικών ανθρώπων, που ζητούσαν την ίδρυση Δημοτικής Βιβλιοθήκης. Στις 8 Νοεμβρίου 1936, ο διευθυντής του « ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗ » Πάνος Φαβουλιώτης αποκαλεί την Βιβλιοθήκη « χί » της Λερεβού και απαιτεί σε πρωτοέχιδο άρθρο του... « η Λερεβός ν' αποκλείει γυχή ».

Οι οικονομικοί βιόπελοι της εποχής, οι πολλαπλές ανάγκες της πόλης, που δημιουργούσαν άλλες προτεραιότητες, οι αναερεπτικές άρτίσεις των Άσδων και η έλλειψη αποφασιστικότητα κρατούσαν την αναγκαιότητα της Βιβλιοθήκης μετέωρη, μέχρι που ήλθε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος να συντρέξει τα όνειρα.

Η χαλάρωση των αποικιοκρατικών μέτρων κατά την διάρκεια του Πόλεμου και η διεξαγωγή των πρώτων δημοαρχαικών εκλογών, μεσά τα Οκτωβριανά (1931), άλλαξαν άρδην το βωβικό το έξεχίξων. Στις Δημοτικές εκλογές του Μαρτίου του 1943 ανέβαινει επί Δημοαρχείο Λερεβού ο δυναμικός εκπρόσωπος του ΕΜΕΚΕΑ

(Ένιαίο Μέγιστο Έρχατῶν καὶ Έρχαζομένου Λαοῦ) Πλαυτῆς Σέρβας. Ὁ ἐκτελεσμένος δήμαρχος εἶναι φορτωμένος μὲ ἐνδοουδιαβό, σοσιαλιστικά ἰδεώδη, πολιτιστικά δράματα καὶ προπαντός ἀποφασιστικὸτητα γὰρ προφορὰ ἐστὶν λαοῦ. Ἡ πόλις καὶ ἡ βιβλιοθήκη εἶχαν βρεῖτον ἀναμενόμενο ἵσχυτι καὶ «μεσσία» τους.

Ὁ Σέρβας περιτοχιζέται ἀπὸ πλειάδα ἱκανῶν νέων, πού ἐμφεροῦνται ἀπὸ τὰ ἴδια προοδευτικά ἰδανικά. Ἀνάμεσά τους ὁ πολυτάλαντος καὶ δυναμικός Νικόλας Σιούτας, πού μὲ τους πόρινους λόγους του ἐστὶν προεχρηκὸ ἀρχὼν, ἐτάδικε ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς ἐπιτυχίας. Στὴν ἐπαναληπτικὴ ἐκλογή, ἐκλέγεται δημοτικὸς σύμβουλος καὶ ἀναλαμβάνει προσωπικά τὸ ἔργο τῆς πραγμάτωσης τοῦ παλαικοῦ πόδου τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης.

Ἐπιτοσε, καὶ γὰρ 30 ὀλίγηρα χρόνια ὁ Σιούτας ταυτιζέται ἀδιαχώριστα μὲ τὴν Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη, τὴν ὁποῖαν κτίζει ἀκαταπόνητα βῆμα-βῆμα. Πίσω ἀπὸ τὴν ἐργὴν, βχετικὸ πρὸς τὴν Βιβλιοθήκη, πίσω ἀπὸ κἀδε ἐξέλιξη καὶ πρόσδο βρίζεται ὁ ἀρχοντας τοῦ πνεύματος, Νικόλας Σιούτας. Αὐτὸς συλλαμβάνει τὶς ἰδέες, αὐτὸς τὶς ἐπεξεργάζεται ἐπὶ τραπέζι, αὐτὸς τὶς ὑλοποιεῖ. Γὰρ νὰ τεκμηριωθεῖ αὐτὴ ἡ γενικόλογη σοποδέτσει μού, γὰρ ἀνατρέξουμε ἐπὶ ἐκπρὸ ἔργου σου, ἐτὶς πρῶτες φάσεις τῆς δημιουργίας τῆς Βιβλιοθήκης.

Ἀπὸ τὸ 1943 ὁ Σιούτας μὲ ἐλάχιστα κρήματα ἀρχίζει τὴν προεπάθεια συλλογῆς καὶ ταξινομήσεως βιβλίων, κυρίως ἀπὸ δωρεές. Μέχρι τότε ὁ Δῆμος εἶχε προφέρει μόνο τὸ ποσό τῶν 20 λιρῶν καὶ 1 βελινισοῦ καὶ εἶχαν ἀγορασθεῖ λίγα βιβλία. Ὁ Σιούτας ἐξαποχῆι πραγματικὴ ἐπίδεδση πρὸς κἀδε κατεῦδουθη (ἐκδότες, συλλογους, ἰδιῶτες, συγγραφεῖς κ.τ.λ.), παρακαλῶντας νὰ ἀνταποκριθοῦν καὶ ἐτάχουν βιβλία.

Στὶς 9.4.1943 καλεῖ τὴν πρῶτη σύσκεψη πνευματικῶν ἀνδρώπων γὰρ τὴν δημιουργία Ἐπιτροπῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης. Ἡ πρῶτη Ἐπιτροπὴ ἀπαρτίζεσαι ἀπὸ τους : Ἐλένη Αὐγονόμου, Θέμιδα Πισωλλίδου, Ἀργυρὸ Δρουβιώτη, Δημητρὸ Δημητριάδη, Πάνο Φαλουριώτη, Γ. Παπαρχέλου, Ἡρακλῆ Ἀρχειδίδη, Κώστα Πιχάβαση, Γιάκο Ποταμίτη, Ἀντωνάκη Γεωργιάδη, Μ. Νετζίτς, Ἀ. Μιτῶτ Περμπέρ Ὀραοῦ, Ἀ. Πατάτσην καὶ Νικόλα Σιούτα, πού ἀνα-

1943

λαμβάνει είν προεδρία τής 'Επιτροπής. Βεβαίως να σημειώσω ότι η 'Επιτροπή Δημοτικής Βιβλιοθήκης ούδέποτε υπήρξε σταθερή. Συνεχώς άλλαζε ονόματα και αριθμό μελών.

Τέλος του 1943 γυφίξεσαι ο δημοτικός προϋπολογισμός, που προνοεί £ 150 για την Βιβλιοθήκη. Μετά χρήματα αυτά αγοράζεται ο πρώτος εξοπλισμός της Βιβλιοθήκης και βιβλία από δωμάτες, όπως ξενοφώντας Φαρμακίδας, ο Κ. Κουρδουμπάς κ.ά. Όλες αυτές οι διαπραχάσιες έκπονούνται από τον Νικόλα Ζιούτα.

Από τον Σεπτέμβριο του 1944, πάντα με εμπνευστή και πρωτερχάτι τον Ζιούτα, αρχίζει η έκδοσι «Πληροφοριακού Δελτίου» του Δήμου, από το οποίο οι δωμάτες πληροφορούνται και για τις εξέλιξεις της Δημοτικής Βιβλιοθήκης. Θεωρώ ότι δελτία αυτά σημαντικώτατα νουσημένα της ιστορίας του Δήμου Λεμεσού και κορυφαίο επίτευγμα του Νικόλα Ζιούτα.

Σύντομα οι ενέργειες αποδίδουν και για βιβλία πολλαπλασιάζονται. Ο Ζιούτας, μαζί με τον Σόχωνα Παπαδόπουλο, που προεδρήσκει ως πρόσωρινός "Εφορος Βιβλιοθήκης, προχωρούν στον διαχωρισμό και στην ταξινόμησι των βιβλίων, βάσει του βιβλιογραφικού συστήματος του Μ. Γ. Πολίτη, που διαχωρίζει 31 κατηγορίες βιβλίων. Παράλληλα η έκδοσι της βιβλιοθήκης λαμβάνεται και με πίνακες του Φραγκιδούδη, του Βικτωριού Ιωαννίδη κ.ά.

Στο διάστημα, που ακολουθεί και μέχρι τον Ιούλιο - Αύγουστο του 1945 ο Νικόλας Ζιούτας εργάζεται πυρετωδώς προς τρεις κυρίως κατωθύνσεις:

α) Συμμεντροβι βιβλίων από άχους και δωρεές. Ο όγκος της αλληλογραφίας καταδεικνύει το μέγεθος τής εργασίας. β) Συμπόσεισι σταθερής 'Επιτροπής Δημοτικής Βιβλιοθήκης. Προς τον σκοπό αυτόν πραγματοποιεί αλληπαλλήλες συναντήσεις, με εξέχουσας προσωπικώτες της Λεμεσού.

γ) Έτοιμασία των έσωτερικών κανονισμών και του καταστατικού της Βιβλιοθήκης. Σώζεται το χειρόγραφο των έσωτερικών κανονισμών. Στις 20 Σεπτεμβρίου 1945 ο Ζιούτας καλεί την 'Επιτροπή Δημοτικής Βιβλιοθήκης σε μία τελευταία συνεδρία, πριν από τή έκδοσι. Η 'Επιτροπή αποτελείται τώρα από 27 άτομα. Ο Ζιούτας ετοιμάζει την πρόβλεψη των εργασιών, την οποίαν υπογράφει ο Δή-

μαρκος και εν συνεκεία αποτέλλεται δε ως εις εφημερίδες.

Τα εχθαινια τεχούνται πανηγυρικά την αΐδουσα Βιβλιοθήκη του Δημοτικού Μεγάρου, την Κυριακή 30.9.1945. Ο Ζιούτας, μετά τον άφραστό, εκφωνεί μεγαλόφωνο εχθαινιαστικό λόγο. Οι παρευρισκόμενοι μετατρέπονται δε μαθητές, που ακούνε τον μεγάλο δάσκαλο να τους αναγνώσει την εισαγωγή του βιβλίου και εις Βιβλιοθήκης. Σε όχλους επικρατεί ενθουσιασμός και λυγρωτική αχαλλίαση. Επιτέλους η Λεμεβός τους άποτυβε Βιβλιοθήκη. Ο Σέρβας και ο Ζιούτας πραγματοποιήσαν τό όνειρο.

Από την επομένη, η πόρτα εις Βιβλιοθήκης είναι άνοικτη, Δίπλα βρίσκειται αναρτημένη η πινακίδα με εις ώρες λειτουργίας και τους έσωτερικούς κανονισμούς, τους οποίους έγραψε ο Ζιούτας και επεξεργάσθη η Έπιτροπή Βιβλιοθήκης.

Ζιούτας και Έπιτροπή εξαπολύουν άχιδνική εκστρατεία προς κάθε κατεύθυνση για συλλογή βιβλίων και άλλων εντύπων. Οι επιδοχές βρεχά. Παράλληλα συζητούνται και ύποσητροπές, ενώ πραγματοποιούνται συνεκείς συνεδριάσεις, πολλές άπ' αυτές παρόντος του Πλουτί Σέρβα η του αντιδημάρχου Βάσου Παπαδόπουλου.

Και ενώ η Βιβλιοθήκη παλεύει να ζήσει και αναπτυχθεί, αναπάντεχα δέχεται τον κερωνό από την Σχολική Έφορεία, που αρχές του 1946 άπαγορεύει στους μαθητές να επιδικάζονται την Δημοτική Βιβλιοθήκη. Η δικαιογία είναι ότι εκεί μπορούν να διαβάσουν ανεξέλεγκτα οποιαδήποτε βιβλία, χωρίς τον έλεγχό της. Στην πραγματικότητα η Έφορεία ενσκήθηκε γιατί στην Βιβλιοθήκη είχαν συλλογισθεί και πολλά μαρξιστικά βιβλία.

Τό πρόβλημα ξεπερνιέται και πάλι με εις προσπάθειες του Ζιούτα. Σε συνεργασία με τον Διευτή, στέλλει επιστολή στην Έφορεία με κατάλογο των σχολικών και άλλων εγκεκριμένων βιβλίων, που θα δίνονται στους μαθητές και διαβεβαιών ότι κανένα άλλο βιβλίο δεν θα δανείζεται στους μαθητές. Τό πρόβλημα βιχά βιχά επιλύεται.

Στά 1946 ο Ζιούτας και η Έπιτροπή κάνουν και μίαν... έρωτική προσπάθεια για οικονομική ενίσχυση εις Βιβλιοθήκης. Μετά έσοδα αγοράζονται νέος εξοπλισμός και βιβλία.

Στις 14.1.1946, μετά από πολλές διαδικασίες τροποποιήσεων και επεξεργασίας εχθαινιαστικής και τό πρώτο καταστατικό εις Βιβλιοθήκης, κερωνός, εν περρώς, του Νικόλα Ζούτα. Την ίδια εποχή προσηρύνεται και ο διαγωνισμός για την πρόσληψη μόνιμου Έφορου Βιβλιοθήκης. Οι διεργα.

ΓΙΕΣ και ο κόπος μεγάλος. Τον βιώνει κατά κύριο λόγο και πάχιν ο Σιούτας. Στόν διαγωνισμό πρωτεύει η Λευκή Κυριακίδου απόφοιτη του 'Αθηναΐδείου. Ήταν πραγματικά ένα ουρανόβταλο δώρο πρὸς τὴν Βιβλιοθήκη μας. Καλύτερη δὲν μπορούσε νὰ ὑπάρξει. Στὸ ἔξῃς δὲ ἀναγάγει τὸ μεγαλύτερο βῆρος τῶν ἔργασιών και δὲ ὑπερετίθει γὰ δειμαεζίες τὴν Βιβλιοθήκη, μὲ ἀπαράμιλλη ἀφοσίωση.

Τὸ ἔργο τοῦ Νικόλα Σιούτα και ἡ προσφορά του εἰς τὴν Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη εἶναι τεράστια. Ἐπιγραμματικὰ νὰ ἀναφέρω τὶς ἀόκνες προσπάθειές του και εἰς τὰ πῶς κάτω:

- Ήταν ἀπὸ τοὺς πρώτους πού ἔκανε δωρεές βιβλίων γὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης. Σῶζονται ἀρκετὲς εὐχαριστήριες ἐπιστολὲς ἀρχόντων γὰ τὶς δωρεές του. (2.1.1948 δωρίσει 35 βιβλία, εἰς 9.7.1957 ἄλλα 15).
"Ὅταν ἐξέδωτε τὸ βιβλίο του «Ἐπαιδευτικὰ Ἀνάγναστα» δώρισε εἰς τὴν Ἰατρικὴν Παιδαίαν 200 ἀντίτυπα, γὰ νὰ διανεμηθοῦν εἰς τὰ ἔκδοτά.
- Ἀπὸ τὸ 1952 ἡ Ἐπιτροπὴ, πάντα μὲ πρωτοβουλία και εἰνευθῆσαι τοῦ Σιούτα, καθιερῶναι βεῖρά τακτικῶν διαλέξεων εἰς τὴν αἴθουσα Β.βιβλιοθήκης. Πέραν τῶν δικῶν του διαλέξεων, ὀργανώνει ὀμιλίας μεγάλων προβαλλομένων:
Ἡ Ἀθηνᾶ Ταρβούχη, ὁ Σόλων Μιχαηλίδης, ὁ Ροβὲ Μιχῆξ, ὁ Θεοδόσιος Πιερίδης, ὁ Τάκης Φραγκοῦδης, ὁ Πυθαγόρας Δρουβιώτης εἶναι μερικοὶ ἀπ' αὐτῶν, πού μίλησαν.
- Ἐπὶ βεῖρά ἔτων, χάριν εἰς ἀδιάληπτες προσπάθειές του πραγματοποιεῖται ὁ διαγωνισμὸς συνδέσεως εἰς μίμησιν Νίκου Νικολαΐδου και προκηρύσσεται δύο φορές διαγωνισμὸς πραγματείας γὰ τὴν ψυχή και τὸ ἔργο του. Πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτὸν, τὸ 1966 συζηροεῖται και εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ ἀξιολογῆσαι τοῦ ἔργου τοῦ Νίκου Νικολαΐδου. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ν. Σιούτα, μετέχει και ὁ δήμαρχος Ν.Κ. Παττίχης, ὁ Κωνσταντὸς Πιλαβάκης και ὁ Πυθαγόρας Δρουβιώτης.
- Πρωταγωνιστὴς εἶναι ὁ Σιούτας εἰς τὴν ἔκδοσιν (1960) και εἰς τὴν ἐπανέκδοσιν (1967) τῶν ΑΠΑΝΤΩΝ τοῦ Βασίλει Μιχαηλίδου. Ἡ Λευκὴ Κυριακίδου, μὲ ἀξιοφύλακτον ἔργατικότητα συζημεντρῶναι τὰ ποιήματα ἀπὸ τὴν «ΑΠΗΘΕΙΑ», εἰς τὴν «ΣΑΠΤΗΓΓΑΣΤΙΚΑ» καὶ ἄλλα ἔντυπα. Ὁ Νικόλαος Σιούτας ^{τῶν Πρὸλογο} γράφει εἰς τὴν ἔκδοσιν, κάνει εἰς διορθώσεις, ἐπιμελεῖται τὸ ἔργο.
- Ἄλλος γορέας εἰς τὸν ἀποῖον πρωτοβουλιὰς ὁ Σιούτας εἶναι ἡ εὐνοια καὶ ἀποδοχὴν γὰ ἀγορὰ βιβλίων. Οἱ γνώσεις του και ἡ ἀχρηστία παρανομοῦσθαι τῶν νέων ἐκδόσεων, ἀποτελεῖ μεγάλη ὑπηρεσίαν πρὸς τὴν Βιβλιοθήκη.

• Από τα πρώτα χρόνια της βιβλιοθήκης ο Ζιούτας ανέπτυξε επαφές με τις αδελφότητες της Αίγυπτου, της Αλεξάνδρειας, και τους εμογενείς στην Αμερική, στις Ευρωπαϊκές πόλεις και όπου ής, με στόχο την εξαγωγή βιβλίων και δημοσκοπικών βιβλίων.

• Ο Ζιούτας υπήρξε επίσης ένας από τους πρωτεργάτες της ίδρυσης προτομών για τον Βασίλη Μιχαηλίδη, τον Ανδρέα Θεμιστοκλέους κ.α. Για φιλοσοφικά μνημόνια του Β. Μιχαηλίδη και πολλών άλλων Λεμεσίωνων, ανθρώπων του πνεύματος.

• Η δράση του Νικόλα Ζιούτα υπήρξε πολυεπίδη και απροσπέλαστη. Αγάπησε κάθε τι πνευματικό: την παιδεία, την μάθηση, την διακίνηση ιδεών, την μελέτη, την λογοτεχνία.

Το Σχολείο, οι προσδευτικές ιδέες και το βιβλίο είναι οι μεγάλοι έρωτες του Νικόλα Ζιούτα.

• Η αγάπη του Ζιούτα για την παιδεία είναι πρόδηλη και βέ επιβεβαιώνεται από την βιογραφική έφορεία, με την οποία συζητούσε να του επιτραπεί να αναλάβει ζανά, στις 9.6.1946 την προεδρία της Δημοκρατικής Επιτροπής Βιβλιοθήκης. Τουίφα στην επιβεβαίωση αυτή: «... η ανάγκη του καθήκοντος αυτού δεν θα παραμυχθεί ποτέ, και καθόλου την εύθυμότητα επιλήρωση του πιο βωβαρού απ' όσα μου τὰ καθήκοντα, δηλαδή να υπηρετώ πιστά και εύορκα την Παιδεία μας».

• Ο Ζιούτας ανέκε στους προστάτες των νέων ιδεών. Ήπαναλαμβάνοντας την φράση του Γκαίτε τουίφα: «Φεβερότερος στρατός, από τον στρατό των ιδεών, όταν είνωρα εν μίαν χώρα δεν υπάρχει».

Τέλος, για το βιβλίο "εγραψε, μεταξύ άλλων, στον λόγο που εμφάνιζε στην τελετή των έγκαινίων της Βιβλιοθήκης: Χωρίς το βιβλίο «η ανθρωπότητα δεν θα βάδιζε μπροστά... η ανθρωπότητα δεν θα έφουθε». Το βιβλίο "είδωθε τη ζωή", "την βούθησε... να επάθη τα δεβμά της και να ηρωίση ε' αγαθά της Λευτεριάς.»

• Ο Νικόλαος Ζιούτας υπήρξε ένας από τους μεγάλους μύστες και βιαπανείς του πνεύματος. «Η Λεμεσός εδύχισε να τον έχει έραβτή της. και, όπως επιβεβαιώνει κι αυτή η ευδύχωση, δεν τον ξεχνά.» Ας θεωρηθεί και η δική μου αναφορά στον Νικόλα Ζιούτα μία ένδειξη αγάπης και τιμής στην βιωακτική του προσωπικότητα και στην αιώνια μνήμη του.